

394. 04 2
1913 APR 26
FÜLES 3 98

244

A MŰVÉSZETEK mellékfigurái

Balázs Béla díjas és Nemzetközi Békedíjas rendezőnk, Kis József legújabb munkáját, a Szülővárosunk Budapest című, négy részből álló városzímfióniát a televízió számára alkotta meg. A szakmai bemutató után az újságírók közül néhányan beültek kávézni a közeli eszpresszóba. Arról beszéltek, ki milyen furcsa egyéni figurát tett volna a filmbe, hogy jellemezze a pest-budai utcát. Az egyik a Városliget egykori Madárfejú Lajcsikáját emlegette, egy másik Beketow Mátyás cirkuszigazgatóra szavazott. Szó esett Rácz Laci cigányprímásról is, akit a Vigadóban választottak meg cigányfejedelemmek, valamint Krúdy Gyula kocsisáról, mint egykori jellegzetes budapesti figuráról. Mi három ilyen budapestit jegyeztünk fel. Bizonyára sokan vannak, akik még emlékeznek rájuk.

A giccskereskedő

Eredetileg képergetező volt. Aztán képekkel kezdett foglalkozni Solymosi Márton, a nagy bajszú ember, széles karimájú kalapban. A laikus festőművészek nézhetné. Vastag botot szorongatott a kezében. Öblös hangjától meghökkenek az alku-dozők. A harmincas évek giccsekkel kereskedő képárusa volt; a festményeket igazi művészekről vásárolta. Kelltek neki a pénz, ezért kényszerültek eleget tenni Solymosi és vevőköre ízlésének. Solymosi mester hadi-lábon állt a többi műkereskedővel. Ő maga több üzletet nyitott. Tudta, kik a jó festők. Azokat megszánta, juttatott nekik egy kevéske tiszteletdíjat, de művészi alkotásaikkal nem törődött. Amikor eltemették, kiderült, hogy közel egymillió pengő volt a „kintlevősége”. A giccs rajongói elfelejtettek fizetni.

Creola

Hamar kitették a felszabadulást követő nyáron az asztalokat az eszpresszók teraszaira a Nagyzemlé utcai Broadway-n, amely elnevezéssel a mai Népköztársaság útja és a Mozsár utca közötti

részt illette a budapesti humor. Sok színész ült az asztaloknál, s ez idő tájt felbukkant egy utcai énekes. Amolyan negyven év körüli ember, sápadt, rézorrú, kopott. Keménykalapot viselt, cipőjén kamásnit. Tétován kocogott az utcán. Időnként odalépett valamelyik színészasztal elé, és cérnahanon énekelt:

— Egy ablakputyoló — kezdte, és szemérmesen folytatta a divatos slágert, mindig csak ezt az egyet énekelte, soha más. Aztán tartotta a markát.

Ugratták, heccelték, senki nem tudta, hogy valójában kicsoda. Az Arizona mulatóban fellépő két fiatal színész, Bárdi György és Halmi Imre olykor külön dalestet rendeltek nála. Halmi

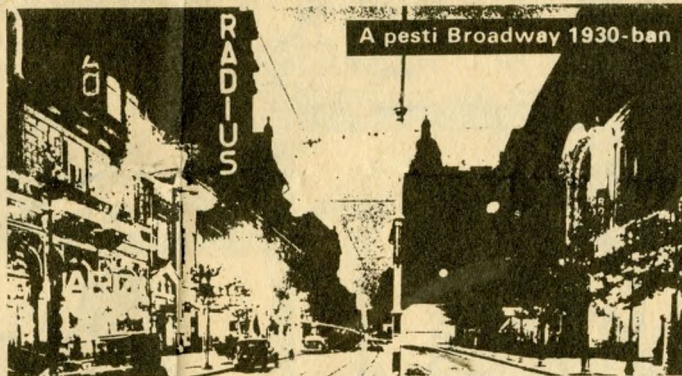
városi Operettszínház igazgatója, meghívta irodájába néhány barátját, s kibontott egy csomagot:

— Íme, egy új intézmény levélpapírja! — mondta. — Az intézmény neve: Manókutató Intézet.

A művészek kuncogtak. Mindenki ismerte ugyanis azt a színházi babonát, hogy bukás esetén egy bizonyos emberre lehet ráfogni a darab sikertelenségét, mert az illető „manó”, aki elpecheli a tapsot.

— És már találtál manót? — kérdezték.

— Igen. A mi manónk nem más, mint Gyenes, a szabó! Ezentúl nem látogathatja az Operettszínházat.

A pesti Broadway 1930-ban

addig tanulmányozta a figurát, amíg színpadra nem vitte Creolát. (Az utcai énekest így nevezték a színészek.) Milliókban, milliárdokban, billiókban számoltak akkor. A vendégek, köztük arannyal manipuláló üzérek, feketézők jól megtömték percenként értéktelenedő pengő és millpengő bankjegyeikkel Creola zsebeit.

Amikor megszületett az új forint, a Broadway vendégei is a fogukhoz verték a garast. Creola egy ideig még el-énekelte „Egy ablakputyoló”-ját. De hiába tartotta a markát. Hirtelen eltűnt. Senki sem kereste. Bizonyára elment ablakpucolónak.

Manó

Az ötvenes évek végén Fényes Szabolcs zeneszerző, mint a Fő-

Igen ám, de Gyenes szabónak sokan tartoztak a ruhák árával. Őrültek, ha megakadályozták, hogy beosonjon valahol a számlával. A manó viszont be akarta rajtuk vasalni a pénzt.

Álszakállal vett jegyet. Beült a legközelebbi bemutatón az első sorba a karmester mögé. Amikor elsötétült a nézőtér, és a reflektorok fénye a dirigensre irányult, a manó felugrott, így ő is a fénykévébe került. Hátrafordult, és lekapta álszakállát.

Az igazgatói páholyban Fényes Szabolcs kétségbeesetten felkiáltott. „Te jó isten, a manó! Megbuktunk!”

KRISTÓF KÁROLY

KÉRDÉSEINK: 1. Ki volt Csepke bácsi? 2. Ki volt Róbert bácsi? 3. Ki volt Zoli?